

УДК 342.95:351.74(075)
35:078(1-87)+477

І. О. Тищенко
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ ДЕРЖАВНОЮ АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНОЮ ІНСПЕКЦІЄЮ УКРАЇНИ

З метою підвищення якості та зручності надання адміністративних послуг Державна архітектурно-будівельна інспекція України запровадила можливість отримання ряду послуг в електронному вигляді. Для отримання послуги в електронному вигляді ви повинні підписати декларацію (повідомлення), що подається до Центру надання адміністративних послуг, власним електронним цифровим підписом. Зазначимо, що електронний підпис є обов'язковим реквізитом електронного документа та використовується фізичними і юридичними особами для ідентифікації підписувача та підтвердження цілісності даних в електронному вигляді. Для накладання електронного цифрового підпису ви повинні мати відкритий та особистий ключ. Особистий ключ використовується вами для підписання документів. Відкритий ключ використовується Державною архітектурно-будівельною інспекцією для перевірки підпису.

Нині завдяки науковим працям В.Б. Авер'янова, К.К. Афанасьєва, Ю.П. Битяка, І.В. Дроздова, В.М. Гаращука, І.П. Голосніченка, С.В. Ківалова, І.Б. Коліушка, А.Т. Комзюка, О.В. Кузьменка, О.О. Сосновика, Г.М. Писаренка, В.П. Тимощука та інших науковців досліджено ряд особливостей діяльності органів публічної влади з надання адміністративних (управлінських) послуг населенню. Але в наукових дослідженнях питання надання електронних послуг майже не вивчалися.

Метою статті є висвітлення процедури надання електронних послуг Державною архітектурно-будівельною інспекцією України. Для досягнення вищевказаної мети поставлено таке завдання: проаналізувати стадії отримання електронної послуги у вигляді подання декларації (повідомлення) фізичними особами, що надається державною архітектурно-будівельною інспекцією України.

У Кодексі адміністративного судочинства України визначено, що адміністративний процес – це правовідносини, що складаються під час здійснення адміністративного судочинства. У зв'язку з тим, що категорії «адміністративне провадження» немає, але є категорія «письмове провадження» (розгляд і вирішення адміністративної справи в суді першої, апеляційної чи касаційної інстанції без виклику осіб, які беруть участь у справі, і проведення судового засідання на основі наявних у суду матеріалів у випадках, встановлених цим

Кодексом) [2], можна, використовуючи метод індукції та дедукції, розглянути вищезазначене поняття під адміністративним провадженням.

У проекті Адміністративно-процедурного кодексу України, а саме в статті 2, використовуються поняття «адміністративна процедура» й «адміністративне провадження». Зокрема, під адміністративною процедурою розуміється визначений законодавством порядок адміністративного провадження, а під адміністративним провадженням – сукупність послідовно здійснюваних адміністративним органом процедурних дій і ухвалених процедурних рішень з розгляду та вирішення адміністративної справи, що завершується ухваленням адміністративного акта і його виконанням. Письмовому провадженню законодавець дає таке визначення: це розгляд і вирішення адміністративної справи без запрошення та усного заслуховування заявника, залучення учасників адміністративного провадження та осіб, які сприяють розгляду адміністративної справи, на основі наявних матеріалів [3].

Виходячи з зазначених категорій у нормативно-правових актах, можна чітко побачити, що поняття «адміністративний процес» і «адміністративна процедура» є різними категоріями, тобто охоплюють різні сфери. У першому випадку законодавець чітко визначає сферу «адміністративне судочинство», а в другому – «порядок, що завершується ухваленням адміністративного акта і його виконанням». Стосовно «адміністративного провадження» потрібно зазначити, що як в адміністративному процесі, так і в адміністративній процедурі є провадження, які складаються з відповідних стадій, етапів, дій, що ми розглянемо нижче.

Адміністративний процес у юридичній науці розглядають у широкому та вузькому значеннях. Так, на сьогодні не існує єдиного «правильного» підходу до вирішення цього питання. Одні науковці, такі як Г.І. Петров, А.П. Корнев, О.М. Якуба, Д.Н. Бахрах, В.Д. Сорокін, трактують адміністративний процес у широкому розумінні, інші вчені – Н.Г. Саліщева, М.І. Пискотін, А.В. Самійленко – у вузькому. Погоджуємося з позицією доктора юридичних наук, професора О.В. Кузьменко, згідно з якою «існування одночасно «вузької» та «широкої» концепцій адміністративного проце-

су, тобто двох взаємовиключних теорій у праві, порушує закони логіки, оскільки два протилежні висловлювання ніколи не є істинними, принаймні одне з них неодмінно хибне» [3, с. 15–18].

Зазначеному підходу приділяється увага відомими вченими А.Т. Комзюком, В.П. Тимощуком [4, с. 12–24; 5, с. 47]. Так, під адміністративною процедурою вони розуміють встановлений законом (офіційно) порядок розгляду та вирішення адміністративними органами адміністративних справ, спрямований на ухвалення адміністративного акта або укладення адміністративного договору.

Не можна не погодитися з позицією В.П. Тимощука, який зазначає, що у вітчизняній адміністративно-правовій науці процедура прийняття адміністративних актів розглядається в структурі адміністративного процесу у його «управлінському», або «широкому», значенні. Проте, на думку вченого, найбільш коректним і раціональним використанням категорії «адміністративний процес» є позначення відносин, що складаються під час здійснення адміністративного судочинства [6, с. 31].

Виходячи з вищезазначеного та погоджуючись зі вченим Є.О. Легезою, місце ухвалення адміністративних актів, зокрема і провадження з надання адміністративних послуг, потрібно шукати не в структурі адміністративного процесу, а в структурі адміністративної процедури. При цьому під адміністративною процедурою розуміється установлений законом (офіційно) порядок розгляду та вирішення адміністративних справ, спрямований на ухвалення адміністративного акта або укладення адміністративного договору [7, с. 121].

Адміністративна процедура та адміністративний процес є самостійними гарантіями захисту прав і законних інтересів приватних осіб [6, с. 58–59].

Розглянемо процедуру надання електронної послуги у вигляді подання декларації (повідомлення) фізичними особами. Умовно цю процедуру можна розділити на чотири стадії (етапи).

1-й етап має умовну назву «*підготовка до подання декларації (повідомлення)*».

Перш ніж розпочати процес подання декларації (повідомлення), споживач послуги повинен мати в наявності особистий ключ та чинний посилений сертифікат, які в процесі подання будуть використовуватися для накладання електронного цифрового підпису на форму із декларацією (повідомленням).

Отримати посилені сертифікати ключа можна в акредитованому центрі сертифікації ключів. Так, на поточний момент сервіс підтримує сертифікати, видані центром сертифікації ключів інформаційно-довідкового департаменту Міністерства доходів і зборів України.

Далі потрібно встановити на комп'ютер програмний пакет з обчислювальним середовищем

Java та увімкнути в браузері виконання скриптів, написаних мовою JavaScript [1].

Потрібно зазначити, що детальні інструкції зі встановлення Java знаходяться на сайті <http://java.com/ru/download/installed.jsp>. Безпосередньо Java для Windows можна завантажити зі сторінки http://www.java.com/ru/download/windows_xpi.jsp. Інструкція щодо ввімкнення можливості виконання скриптів, написаних мовою JavaScript, у браузері, знаходиться за адресою <http://www.enable-javascript.com/ru>.

Другою стадією досліджуваної електронної послуги є *обрання послуги та введення відомостей про замовника*.

На цьому етапі вам необхідно у вертикальному меню обрати послугу, яку бажаєте отримати, і натиснути на кнопку «Отримати послугу».

У вікні, що з'явилося, встановити позначку «Фізична особа», ввести в поле адресу електронної поштової скриньки та продублювати її у полі нижче, поставити позначку навпроти «Я прочитав та погоджуюся з умовами надання адміністративних послуг через електронну систему». Після заповнення форми необхідно натиснути «Далі».

У випадку подавання декларації, окрім зазначених вище відомостей, необхідно додатково вказати спосіб отримання результату – e-mail або Центр надання адміністративних послуг.

При цьому вказана електронна поштова скринька буде використовуватися Державною архітектурно-будівельною інспекцією України для оперативного інформування вас про хід розгляду декларації (повідомлення) [1].

На третій стадії зазначеної послуги відбувається *заповнення форми з декларацією (повідомленням)*.

Після завершення попереднього етапу вас має переадресувати на форму з декларацією (повідомленням). Зазначену форму необхідно уважно заповнити, при цьому зі списку, що випадає, необхідно обрати територіальний орган Державної архітектурно-будівельної інспекції України, до якого подається декларація (повідомлення), після чого заповнити всі поля форми. Так, для полегшення процесу заповнення форми у системі реалізовано інформаційні підказки.

У випадку незаповнення якогось із полів подальший процес подачі буде унеможливлено. При цьому у вас на екрані висвітлиться повідомлення «Необхідно заповнити».

Четверта стадія (етап) – *подання заповненої форми із декларацією (повідомленням)*.

На попередньому етапі ви заповнили форму. Для її подання в обраний територіальний орган Державної архітектурно-будівельної інспекції України необхідно виконати такі дії:

1) Натиснути на кнопку «Подати повідомлення на реєстрацію», після чого буде здійснено переа-

дресацію на сторінку, що містить сформований файл із декларацією (повідомленням), на який слід накласти електронний цифровий підпис.

2) Для продовження процесу подання на переадресованій сторінці необхідно дозволити виконання Java-аплету, який використовується для накладання електронного цифрового підпису. Для цього слід у першому спливаючому вікні натиснути «Run», а у другому вікні натиснути «Allow» [1].

3) Після чого підключіть до комп'ютера носій інформації з вашим особистим ключем. Далі натисніть кнопку «Підписати та надіслати». У результаті з'явиться вікно, у якому слід обрати тип носія, на якому збережено особистий ключ, у випадку необхідності зазначити літеру носія з особистим ключем, ввести пароль до особистого ключа та натиснути «Далі».

4) Якщо операція підписання виконана без помилок, на екрані з'явиться повідомлення «Декларація успішно відправлена».

Необхідно підкреслити: під час введення паролю до особистого ключа уважно слідкуйте, яка мова введення використовується в операційній системі в поточний момент.

У разі, якщо в інформаційній системі використовується проксі-сервер, на екрані з'явиться повідомлення, яке інформує про помилку доступу до мережі. Для введення налаштувань проксі-серверу необхідно поставити позначку «Використовувати проксі-сервер», ввести адресу та порт проксі-серверу. У випадку наявності авторизації на проксі-сервері поставити позначку «Авторизація на проксі-сервері» та ввести ім'я користувача та пароль. Після завершення налаштування системи натиснути «Зберегти налаштування», потім слід повернутись на крок.

Надіслана декларація (повідомлення) буде розглянута відповідальним співробітником Державної архітектурно-будівельної інспекції України. Про хід розгляду декларації (повідомлення) на вказану Вами електронну поштову скриньку будуть надходити відповідні повідомлення [1].

З вищевикладеного можливо зробити висновок, що процедура надання послуг в електронній формі, наприклад подання декларації (повідомлення) фізичними особами, Державною архітектурно-будівельною інспекцією України детально регламентована на офіційному веб-сайті, однак потребує покращення якості надання зазначених послуг у вигляді спрощення та доступності послуг усім споживачам.

Література:

1. Інструкція з отримання електронної послуги [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://e-dabi.gov.ua/images/dabi_instr.pdf.

2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. // Офіційний вісник України. – 2005. – № 32. – С. 11. – Ст. 1918.

3. Проект Адміністративно-процедурного кодексу України від 18.07.2008 р. № 2789 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>

4. Адміністративна процедура та адміністративні послуги: зарубіжний досвід і пропозиції для України / авт.-упор. В.П. Тимошук. – К. : Факт, 2003. – 496 с.

5. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України : [навч. посібник] / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К. : Прецедент, 2007. – 531 с.

6. Тимошук В.П. Процедура прийняття адміністративних актів : питання правового регулювання : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / В.П. Тимошук. – К., 2009. – 214 с.

7. Легеза Є.О. Поняття процедури надання адміністративних послуг міліцією громадської безпеки / Є.О. Легеза // Науковий вісник Дніпроп. держ. ун-ту внутр. справ : зб. наук. праць. – 2011. – № 3 (55). – С. 116–122.

Анотація

Тищенко І. О. Особливості надання електронних послуг Державною архітектурно-будівельною інспекцією України. – Стаття.

Наукова стаття присвячена висвітленню особливостей адміністративної процедури надання електронних послуг Державною архітектурно-будівельною інспекцією України. Розглядаються різні підходи щодо поняття адміністративної процедури в розрізі надання електронних послуг. Охарактеризовано стадії процедури надання електронної послуги у вигляді подання декларації (повідомлення) фізичними особами.

Ключові слова: послуга, адміністративна послуга, електронна послуга, процедура, стадії електронних послуг.

Аннотация

Тищенко И. О. Особенности предоставления электронных услуг Государственной архитектурно-строительной инспекцией Украины. – Статья.

Научная статья посвящена освещению административной процедуры предоставления электронных услуг Государственной архитектурно-строительной инспекцией Украины. Рассматриваются различные подходы к понятию административной процедуры в разрезе предоставления электронных услуг. Охарактеризованы стадии процедуры предоставления электронной услуги в виде подачи декларации (сообщения) физическими лицами.

Ключевые слова: услуга, административная услуга, электронная услуга, процедура, стадии электронных услуг.

Summary

Tishchenko I. O. Features electronic services of the State architectural and construction inspection Ukraine. – Article.

The scientific article is devoted to coverage of the administrative procedure electronic services State Architectural and Construction Inspectorate of Ukraine. Different approaches to the concept of administrative procedures in the context of electronic services and more. Characterized stage procedures for e-services in the form of the declaration (notification) individuals.

Key words: service, administrative service, email service, procedure under electronic services.